

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ТКАЧУК ІРИНА ЯРОСЛАВІВНА

УДК: [336.563:061.2] (477)

**ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ**

08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Львів – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Швець Наталія Романівна,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
професор кафедри фінансів і кредиту.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Кириленко Ольга Павлівна,
Тернопільський національний
економічний університет,
завідувач кафедри фінансів імені С.І. Юрія;

кандидат економічних наук, доцент
Рожко Олександр Дмитрович,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
директор Інституту післядипломної освіти.

Захист відбудеться *«10» травня 2016 року, о 11⁰⁰ год.* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.051.01 у Львівському національному університеті імені Івана Франка за адресою: 79008, м. Львів, пр. Свободи, 18, ауд. 115.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка за адресою: 79601, м. Львів, вул. Драгоманова, 5.

Автореферат розісланий «8» квітня 2016 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

проф. Плиса В.Й.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. XXI століття диктує нові виклики для всіх учасників соціально-економічних відносин. Роль держави та підприємницьких структур у процесі надання соціальних послуг поступово зменшується. Дійсність демонструє надшвидкі темпи зміни економічного та соціального середовища, що вимагає від учасників соціально-економічних процесів адаптивності та гнучкості. В таких складних умовах функціонування держава та підприємницькі структури не завжди можуть надавати якісні послуги в окремих сферах. Для комерційних установ вони не є привабливими через низьку прибутковість. Держава ж не в змозі надавати послуги в них через труднощі виявлення реальних потреб населення того чи іншого регіону.

У такій ситуації особлива роль належить громадським організаціям, які на умовах безприбутковості та наближеності до соціального сектору можуть надавати послуги населенню. Очевидно, що якісне надання ними послуг вимагає залучення немалих фінансових ресурсів. Проте бюджет пересічної громадської організації в Україні є вдесятеро меншим за аналогічний показник економічно розвинених країн світу.

Розв'язання зазначеної проблеми вимагає теоретико-методичного та практичного обґрунтування можливостей і реалій фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України, запровадження ефективного механізму альтернативного фінансування їх діяльності, що буде незалежним від влади чи інших донорів.

Окремим аспектам фінансового забезпечення діяльності громадських організацій присвячено праці зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема: Д. Барлета (Barlett D.), Н. Булейн (Bullain N.), А. Круасана (Croissant A.), М. Едвардса (Edwards M.), Дж. Какада (Kakkad J.), Г. Лаут (Laut H.), В. Меркель (Merkel W.), Т. Пафенгольц (Paffenholz T.), Т. Прайв (Prive T.), Дж. Шейд (Schade J.), К. Спарк (Spurk C.), Р. Тофтисової (Toftisova R.), М. Язіджеї (Yaziji M.) та ін. Зростає інтерес до питань фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України й у вітчизняних науковців, які, однак, в основному досліджували проблеми їх державного фінансування. Серед них варто відзначити праці Л. Абрамова, Т. Азарової, В. Бакальчук, Л. Василенко, С. Зелінського, О. Віннікова, Д. Горелова, Н. Дехтяр, С. Дорошенка, О. Кириленко, І. Ковалевіч, В. Кодацького, Т. Мальованої, О. Марченка, А. Матвійчука, В. Пащенко, О. Пильтя, Г. Піратовського, О. Позняка, О. Рожка, П. Ситника, Л. Усаченко, А. Фоменка, Н. Швець та ін.

Віддаючи належне науковому доробку вищезгаданих вчених, варто зауважити, що актуальним залишається подальше комплексне дослідження теоретико-методичних основ та системи фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України в національному та регіональному вимірах. Нерозкритим залишається й питання напрямів максимізації фінансового забезпечення діяльності та розвитку громадських організацій України. Теоретична та практична необхідність та значущість розв'язання цих проблем були визначальними при виборі теми дисертаційної роботи, формулюванні її мети та завдань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри фінансів і

кредиту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича в межах комплексного наукового дослідження держбюджетної теми «Фінансове забезпечення економічного зростання в Україні: стан, тенденції та перспективи» (номер державної реєстрації 0111U001286), в межах якого автором проведено дослідження основних теоретико-методичних основ фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України, запропоновано практичні рекомендації щодо збільшення його обсягів.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є узагальнення теоретичних і методичних положень та розроблення практичних рекомендацій щодо збільшення обсягів фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України для підвищення якості послуг, що ними надаються.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- уточнити поняття «фінанси громадських організацій» та визначити місце фінансів громадських організацій у фінансовій системі держави;
- дослідити та узагальнити наукові підходи до групування джерел фінансового забезпечення громадських організацій;
- визначити характер взаємодії державного та громадського секторів як основи формування системи фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України;
- проаналізувати основні соціально-економічні показники розвитку громадських організацій України;
- провести всебічний аналіз особливостей формування фінансового забезпечення громадських організацій України на загальнонаціональному рівні;
- виявити регіональні особливості фінансового забезпечення громадських організацій в Україні;
- обчислити міру впливу зміни різних факторів на потужність джерел фінансового забезпечення діяльності громадських організацій в Україні;
- обґрунтувати можливість участі громадських організацій у проектах державно-приватного партнерства та визначити їх можливості із залучення фінансових ресурсів у цьому процесі;
- аргументувати необхідність та окреслити національні особливості впровадження механізму відсоткової філантропії як інноваційного методу фінансування громадських організацій України.

Об'єктом дослідження є фінансово-економічні відносини, що виникають в процесі діяльності громадських організацій України.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти фінансового забезпечення діяльності громадських організацій в Україні.

Методи дослідження. При розв'язанні поставлених у дисертаційній роботі завдань використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів дослідження: абстрактно-логічний метод, зокрема прийоми аналогії та зіставлення, індукції та дедукції, наукової абстракції (для уточнення понятійного апарату з проблеми, що досліджується, та при обґрунтуванні необхідності впровадження відсоткової філантропії в Україні); логічного узагальнення та систематизації (для вдосконалення підходів до групування джерел фінансового забезпечення діяльності

громадських організацій України); економіко-статистичні методи, а саме: графічний, системний, компаративний, групування (для оцінки сучасного стану, структури та тенденцій фінансового забезпечення громадських організацій України в загальнодержавному та регіональному вимірах); кореляційно-регресійний та дисперсний аналіз (при визначенні найбільш вагомих факторів, що впливають на стан та динаміку фінансового забезпечення громадських організацій); метод «що якщо» (диспетчер сценаріїв) (для визначення можливостей здійснення державної політики керування окремими чинниками, які мають вплив на стан та динаміку фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України, з метою його максимізації) та ін.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України, офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, Державної фіскальної служби України, інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет.

Методологічною базою дослідження є наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених, періодичні видання, нормативно-довідкова література, міжнародні електронні бази даних.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертаційній роботі отримано нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання, а саме: поглиблення теоретичних засад та обґрунтування практичних рекомендацій щодо зміцнення фінансового забезпечення громадських організацій. Найбільш вагомі наукові результати, що характеризують новизну дослідження, які отримані особисто та виносяться на захист, полягають у такому:

уперше:

– розроблено методіку вартісного визначення вигоди від механізму відсоткової філантропії, яка ґрунтується на врахуванні коефіцієнта громадянської активності, і таким чином дає змогу визначити суму додаткових вигод громадських організацій України;

удосконалено:

– тлумачення поняття «фінанси громадських організацій», у якому, на відміну від наявних підходів, головний акцент зроблено на фінансові ресурси та яке визначено як економічні відносини, пов'язані з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів громадських організацій з метою забезпечення виконання ними статутних цілей та підвищення загальної якості соціального середовища;

– класифікацію джерел фінансового забезпечення діяльності громадських організацій, використання якої дає змогу найбільш повно визначити частки прямої та непрямой державної підтримки, місце в загальному фінансуванні по-різному вмотивованих донорів, оцінити доходи, що надходять від господарської діяльності підприємств, установ та організацій, заснованих та створених об'єднаннями громадян, а також дати характеристику фінансової грамотності менеджменту громадських організацій;

– підходи до обґрунтування поліпшення реалізації проектів державно-приватного партнерства в Україні внаслідок участі в ньому громадських організацій, які в свою чергу отримують нові можливостей щодо залучення додаткових фінансових ресурсів;

набули подальшого розвитку:

- теоретичні підходи до встановлення взаємозв'язків державного та громадського секторів України в контексті формування системи фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України;
- наукові засади щодо методичного забезпечення визначення структури та обсягів надходжень громадських організацій України відповідно до тенденцій передової міжнародної практики, що дає можливість оцінити стан розвитку системи фінансового забезпечення діяльності вітчизняних громадських організацій;
- методичні підходи до дослідження впливу на формування надходжень громадських організацій України з усіх джерел зміни показників, що кількісно характеризують їх діяльність, та складників ВВП за розподільчим методом;
- наукове обґрунтування необхідності запровадження на законодавчому рівні в Україні методу відсоткової філантропії, який дасть змогу не тільки отримати в розпорядження громадських організацій додаткові фінансові ресурси, але й створити ринкове середовище їх функціонування.

Практичне значення одержаних результатів. Дисертаційна робота містить науково обґрунтовані висновки та рекомендації, спрямовані на вдосконалення процесу формування та ефективного використання джерел фінансового забезпечення громадських організацій України. Отримані результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності виконавчих органів державної влади, органів Державної служби статистики України, Державної фіскальної служби України, підприємств різних форм власності, громадських організацій.

Аналітичні висновки та рекомендації, розроблені в результаті дослідження, знайшли застосування в діяльності: Департаменту економіки Чернівецької обласної державної адміністрації – пропозиції щодо налагодження механізму державно-приватного партнерства на регіональному рівні за участі приватного партнера-громадських організацій (довідка № 01/911 від 25 червня 2015 р.); ТОВ «РОМА» - пропозиції щодо відкриття ендавментів на користь громадських організацій України, які беруть участь у державно-приватному партнерстві в якості приватного партнера (довідка № 1908 від 07 серпня 2015 р.); ЧМГО «Фонд «Буковина інноваційна» - пропозиції щодо класифікації джерел фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України (довідка № 20-09/01 від 20.09.2015р.); ПАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом» - результати дослідження застосовано в ході виконання НДР «Теоретико-методологічні засади становлення української державності та соціальна практика: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми» у розділі «Участь населення у вирішенні соціально-економічних проблем» (довідка № 2271 від 06 листопада 2014 р.). Окремі положення і висновки дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича при проведенні лекційних та семінарських занять з дисциплін «Фінанси» та «Фінанси суб'єктів господарювання» (довідка № 15/14-2844 від 10 серпня 2015р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійним завершеним дослідженням, в якому автором обґрунтовано теоретико-методичні та практичні засади формування фінансового забезпечення функціонування

громадських організацій України з різних джерел задля підвищення якості послуг, що ними надаються, та ефективності їх діяльності. Основні наукові положення та результати дисертаційної роботи, які виносяться автором на захист, одержані самостійно. З опублікованих праць у співавторстві в дисертації використані тільки ті ідеї, які належать здобувачу особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення дисертаційної роботи були апробовані на 16 міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, зокрема: «Сучасна наука XXI століття» (м. Київ, 14-16 червня 2012 р.), «Інноваційний розвиток економіки: проблеми та перспективи» (м. Київ, 7-8 грудня 2012 р.), «Соціум. Наука. Культура» (м. Київ, 24-26 січня 2012 р.), «Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання як чинник сталого розвитку ринкової економіки» (м. Харків, 1 лютого 2013 р.), «Економіка і управління: виклики та перспективи» (м. Дніпропетровськ, 4-5 лютого 2013 р.), «Ринкова природа інституційних трансформацій сучасних економічних систем» (м. Чернівці, 18-20 квітня 2013 р.), «Фінансова безпека України: проблеми та пріоритети забезпечення» (м. Івано-Франківськ, 16-18 травня 2013 р.), «Управління персоналом у системі менеджменту організацій: тенденції та перспективи розвитку» (м. Львів - смт. Славське, 10-12 жовтня 2013 р.), «Фінансування інноваційного розвитку України: стан, проблеми та перспективи» (м. Київ, 7 листопада 2013 р.), «Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади» (м. Полтава, 27 листопада 2013 р.), International Conference «CIS: History, Today, Prospects» (Sheffield, UK, December, 30, 2013), «Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні» (м. Полтава, 10 квітня 2014 р.), «Детермінанти сучасного розвитку соціально-економічних систем в умовах глобальної нестабільності» (м. Чернівці, 24-26 квітня 2014 р.), «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України» (м. Київ, 14 жовтня 2014 р.), «Становлення і розвиток української державності» (м. Київ, 6 листопада 2014 р.), "Актуальні проблеми функціонування господарської системи України" (м. Львів, 15-16 травня 2015 р.).

Публікації. За результатами дисертаційної роботи опубліковано 30 наукових праць загальним обсягом 9,67 друк. арк., з них 11 статей у вітчизняних фахових виданнях (5,85 друк.арк.), 8 статей у наукових виданнях, що входять до наукометричних баз даних, та в іноземних фахових виданнях (4,1 друк.арк.), 16 – у матеріалах науково-практичних конференцій (2,93 друк.арк.). Загальний обсяг опублікованих наукових публікацій, які належать особисто автору, – 9,39 друк. арк., в тому числі у фахових наукових виданнях – 6,46 друк. арк. Опубліковані наукові праці відображають основний зміст дослідження.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Дисертаційну роботу викладено на 280 сторінках друкованого тексту, з них 204 основного тексту. Дисертаційна робота містить 43 рисунки, 33 таблиці, список використаних джерел, що налічує 203 позиції на 24 сторінках, та 19 додатків на 51 сторінці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретико-методичні основи фінансового забезпечення діяльності громадських організацій**» визначено місце фінансів громадських організацій у фінансовій системі держави; здійснено критичний аналіз джерел фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України; досліджено взаємодію державного та громадського секторів як основи формування системи фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України.

Результатом аналізу наявних наукових підходів до тлумачення поняття «громадська організація» є формулювання його авторського визначення як неприбуткової організації, утвореної шляхом добровільного об'єднання громадян на основі спільних інтересів, що функціонує на законних підставах та незалежно від держави задля захисту прав і свобод людини, що передбачає задоволення її індивідуальних та суспільних потреб. Такий підхід всебічно характеризує діяльність громадських організацій та дає можливість чітко окреслити можливості фінансового забезпечення їх діяльності.

Оскільки діяльність громадських організацій спрямована на захист інтересів населення та задоволення їх потреб, то важливим є визначення сутності та місця фінансів громадських організацій у фінансовій системі держави. Обґрунтовано, що фінанси громадських організацій – це економічні відносини, пов'язані з формуванням, розподілом та використанням наявних у громадських організацій фінансових ресурсів з метою забезпечення виконання ними статутних цілей та підвищення якості соціального середовища. На відміну від попередніх підходів, фінанси громадських організацій представлено через призму фінансових ресурсів, якими розпоряджаються громадські організації задля досягнення цілей діяльності.

Виходячи з визначення сутності фінансів громадських організацій і враховуючи особливості створення та функціонування громадських організацій та їх активну роль у перерозподілі фінансових ресурсів акцентовано, що фінанси громадських організацій посідають важливе місце у фінансовій системі держави та входять до складу фінансів добровільних громадських об'єднань.

Зважаючи на суть та місце фінансів громадських організацій у фінансовій системі держави, важливо структурувати джерела надходжень громадських організацій таким чином, щоб використання даних про них створювало якомога більше можливостей для дослідника чи користувача інформації та давало змогу представникам цих організацій чітко оцінити фінансовий потенціал, яким вони володіють. З цією метою в роботі запропонована класифікація джерел фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України, що подана на рис. 1.

Структурування джерел фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України відповідно до класифікації, поданої на рис. 1, дасть можливість найбільш повно визначити структуру фінансового забезпечення та частки окремих джерел, комплексно проаналізувати його з урахуванням мотивів різних груп донорів, а також дати оцінку рівнів незалежності громадських організацій від держави та інших донорів і фінансової грамотності менеджерів громадських організацій.

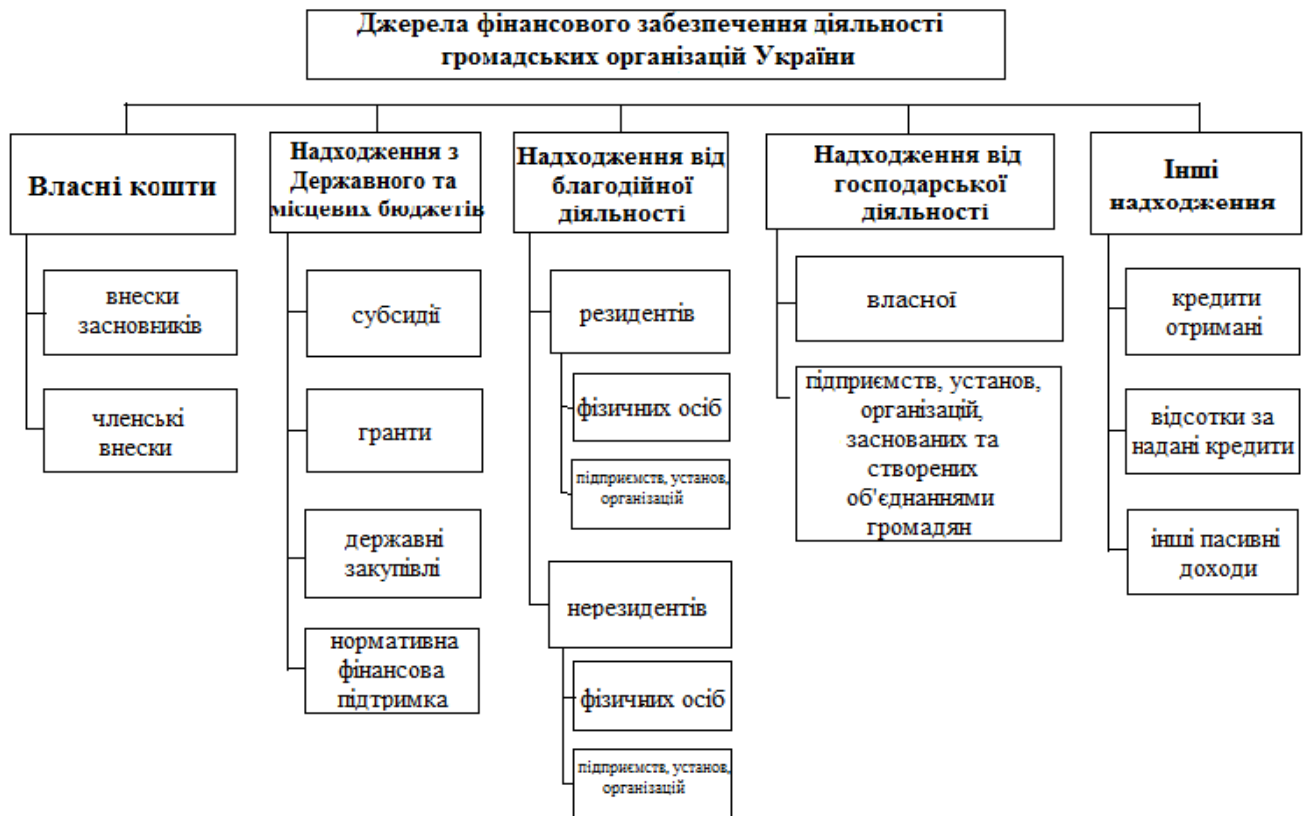

Рис. 1. Класифікація джерел фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України*

*Джерело: авторська розробка

На підставі дослідження особливостей функціонування громадського сектору в різних моделях його розвитку, обґрунтовано, що на сьогодні розвиток громадського сектору України поєднує ознаки середземноморської та континентальної моделей, і, зважаючи на визнання на найвищому рівні (що закріплено у нормативно-правових актах усіх рівнів) ролі його організацій та активізації самих організацій в процесі боротьби за демократію, можна стверджувати, що Україна рухається до формування континентальної моделі, в якій держава бере участь у функціонуванні громадських організацій як регулятор (нормативно-правове регулювання). При цьому громадським організаціям не варто очікувати значної фінансової підтримки з боку держави, а намагатися диверсифікувати джерела фінансового забезпечення з метою збільшення фінансової незалежності та покращення якості послуг, що ними надаються.

У другому розділі «**Особливості фінансового забезпечення діяльності громадських організацій в Україні**» проведено оцінку рівня розвитку громадських організацій України; здійснено аналіз фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України з усіх джерел; виявлено його регіональні диспропорції та запропоновано напрями їх усунення.

У процесі дослідження соціально-економічних показників діяльності громадських організацій, що функціонують на території України, окреслено загальні закономірності їх розвитку. Зазначено, що діяльність громадських організацій можна охарактеризувати за допомогою двох груп показників, до першої з яких віднесено показники, що кількісно характеризують діяльність громадських

організацій (кількісні показники), до другої – ті, що характеризують її якісно (якісні показники).

Аналіз кількісних показників, наведених в табл. 1., показав, що частина з них у досліджуваній період показувала зростання, а інша – зменшення. Зазначено, що невизначеність напряму зміни кількісних параметрів діяльності громадських організацій України вплинула на формування такого якісного показника їх діяльності як довіра населення та стала підґрунтям формування міжнародних рейтингів розвитку громадянського суспільства. Так, за даними Українського незалежного центру політичних досліджень, тільки 28 % населення України довіряє діяльності громадських організацій, що є майже втричі меншим за кількість осіб, що є членами громадських організацій.

Таблиця 1

Оцінка кількісних показників діяльності громадських організацій України*

Показник/Рік	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Відхилення 2009-2014 рр.
Частка організацій, що прозвітували про діяльність, %	37,5	39,2	39,2	39,7	41,7	35,1	-2,4
Кількість членів на обліку, млн. од.	20,1	30,1	37,5	36,3	35,5	27,0	6,89
Кількість колективних членів, тис. од.	41,2	70,9	38,9	56,6	-	-	-41,2
Кількість працівників, од.	40,0	49,7	35,9	34,5	-	-	-40,0
Кількість юридичних осіб., заснованих ГО для виконання статутних цілей, од.	2726	2701	2492	2710	1840	10052	7326
Кількість проведених масових заходів, тис. од.	536,8	666,7	467,9	608,5	447,5	349,7	-187,1
Частка використання наявних коштів, %.	88,8	92,0	89,3	90,5	86,6	84,4	-4,4

*Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України

Наведені дані підтверджують, що зменшення за аналізований період частки використання громадськими організаціями наявних у них фінансових ресурсів, а також зміна динаміки показників, що характеризують їх діяльність, свідчить про те, що громадські організації займаються не стільки виконанням основних функцій, які на них покладені в суспільстві, як саморозвитком, однією з причин чого є недостатність фінансових ресурсів, що знаходяться в їх розпорядженні.

Аналіз міжнародних рейтингів розвитку громадянського суспільства вказує на значне загальне скорочення рівня демократії в Україні. В той же час показник розвитку громадянського суспільства, що характеризується діяльністю його інституційних одиниць, був стабільним протягом всього періоду і навіть дещо зріс. Відповідно до аналітичних звітів за даними цих рейтингів, саме громадські організації є головною опорою демократії України, однак рівень їх фінансового забезпечення залишається незадовільним.

Проведений аналіз фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України з усіх джерел дав можливість оцінити фінансовий потенціал, яким вони володіють, що в подальшому дасть змогу запропонувати заходи, спрямовані на його збільшення (табл. 2).

Динаміка загальних обсягів фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України в 2009-2014 рр.*

Показник/ Рік	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Відхилення	
							грн.	%
Загальні обсяги, млн. грн.	2218,6	2763,1	3370,2	3694,6	3754,22	4101,28	1882,68	84,86
Кількість організацій, штук	105706	156573	157372	159462	87240	72525	-33181	-31,39
Обсяги у розрахунку на 1 організацію, грн.	20988,4	17647,36	21415,5	23169,16	43033,24	56549,88	35561,48	169,43

*Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України

Дані табл. 2. засвідчують нерівномірність зміни загальних обсягів фінансового забезпечення громадських організацій у досліджуваний період, що зросло на 84,86 %, та аналогічного показника, розрахованого на одну громадську організацію (зростання на 169,43 %).

Дослідження показало, що, незважаючи на значний вплив політико-економічної ситуації в державі на особливості формування фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України, його обсяги мали чітку тенденцію до зростання, що свідчить про нарощення фінансового потенціалу громадських організацій протягом всього періоду дослідження.

Структура фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України також показала значну чутливість громадського сектору до змін законодавчого та економічного середовища й у досліджуваний період поступово, але значно змінювалась (рис. 2.).

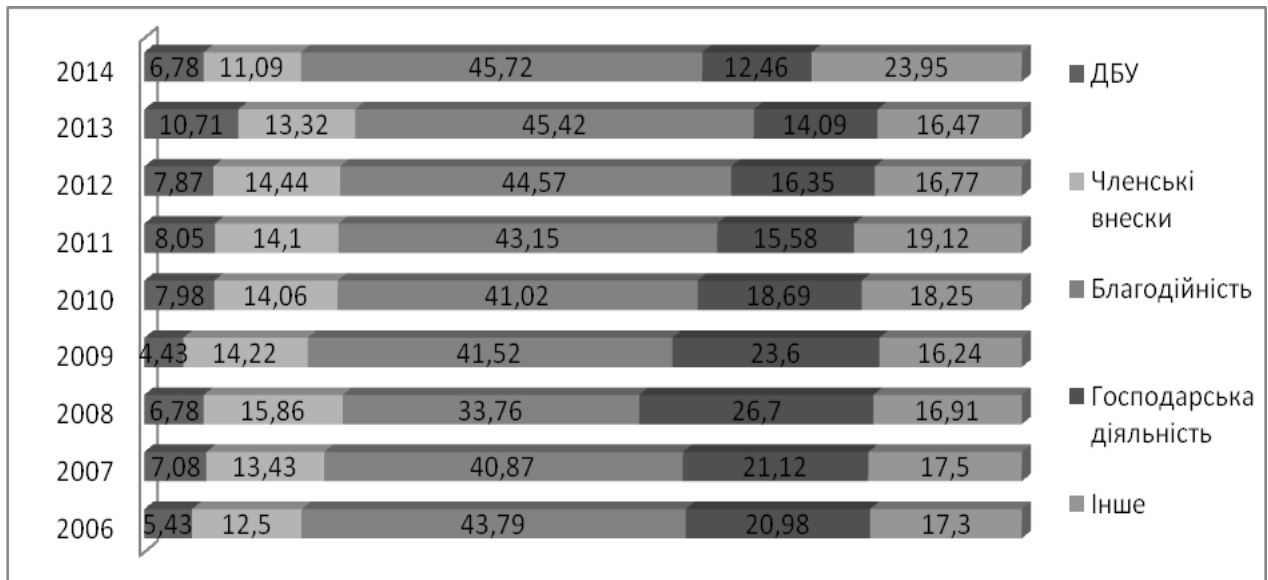

Рис. 2. Динаміка структури джерел фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України у 2006-2014 рр.*

*Джерело: розраховано та побудовано автором за даними Державної служби статистики України

Дослідження динаміки й структури джерел фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України показало, що вдвічі збільшилась частка державного фінансування в період до 2013 р. та різко скоротилась в 2014 р. з

одночасним зменшенням частки надходжень від господарської діяльності організацій та підприємств та зростанням частки благодійників протягом всього періоду. Для розвинених держав світу така ситуація не є типовою, адже в структурі доходів їх громадських організацій частки коштів, отриманих з державного бюджету та від господарської діяльності, є значно вищими, а частка коштів, отриманих від благодійників, є меншою, навіть незначною у порівнянні з іншими джерелами. Це показує, що в Україні сформована специфічна модель фінансування громадських організацій, яка не є характерною для інших держав.

Разом з цим виявлено, що структурно система фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України наближається до стандартів економічно розвинених країн світу, відповідно до яких громадським організаціям рекомендується залучати фінансування мінімум з шести джерел, кожне з яких займає у загальній структурі фінансування щонайменше 10%. Що ж стосується фінансового забезпечення діяльності громадських організацій окремих адміністративно-територіальних одиниць, то спостерігаються суттєві регіональні диспропорції щодо рівня сукупного фінансування (рис. 3).

Рис. 3. Середні обсяги фінансового забезпечення діяльності громадських організацій у регіональному розрізі за період 2006-2014 рр.*

**Джерело: розраховано автором*

Детальний аналіз структури та обсягів фінансового забезпечення громадських організацій різних адміністративно-територіальних одиниць вказує на суттєвий дисбаланс окремих його джерел всередині держави. Найбільше це стосується рівня державного фінансування громадських організацій, значна частка якого надходить громадським організаціям м. Києва (50-60% у період 2006-2014 рр.) та ще декількох адміністративно-територіальних одиниць: АРК, Вінницької, Дніпропетровської, Одеської, Сумської, Чернігівської областей.

Обґрунтовано, що зменшення вказаних диспропорцій (ліквідація їх є неможливою з об'єктивних причин) буде досягнуто за умови використання індивідуального підходу (заснованого на детальному аналізі умов функціонування

громадських організацій в конкретному регіоні та на дослідженнях реальних потреб населення) до затвердження та реалізації Регіональних програм сприяння розвитку громадянського суспільства в межах Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства України.

У третьому розділі «**Напрями активізації фінансування діяльності громадських організацій України**» обґрунтовано пріоритетні вектори підвищення надходжень громадських організацій України з усіх джерел, а саме управління основними факторами, що мають вплив на ці надходження, участь громадських організацій у державно-приватному партнерстві в якості приватного партнера та запровадження відсоткової філантропії як інноваційного механізму фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України.

В роботі визначено чинники, що мають суттєвий вплив на рівень фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України. Зазначено, що серед факторів, які безпосередньо характеризують їх діяльність, найбільший вплив мають такі, як: кількість членів на обліку; кількість підприємств, установ, організацій, заснованих та створених об'єднаннями громадян; а серед тих, що опосередковано впливають на нього, – оплата праці найманих працівників; валовий прибуток та змішаний дохід.

Однак за допомогою проведеного аналізу виявлено, що характер впливу цих факторів є різнонаправленим. Управління такими факторами, як «підвищення оплати праці найманих працівників», «збільшення прибутку та змішаного доходу», а також «кількість членів на обліку» прямо впливає на формування надходжень громадських організацій (особливо на такі його складники, як надходження з бюджетів, надходження від благодійної діяльності громадян та нерезидентів), в той час як фактор «кількість підприємств, установ та організацій, заснованих та створених об'єднаннями громадян» здійснює зворотний вплив.

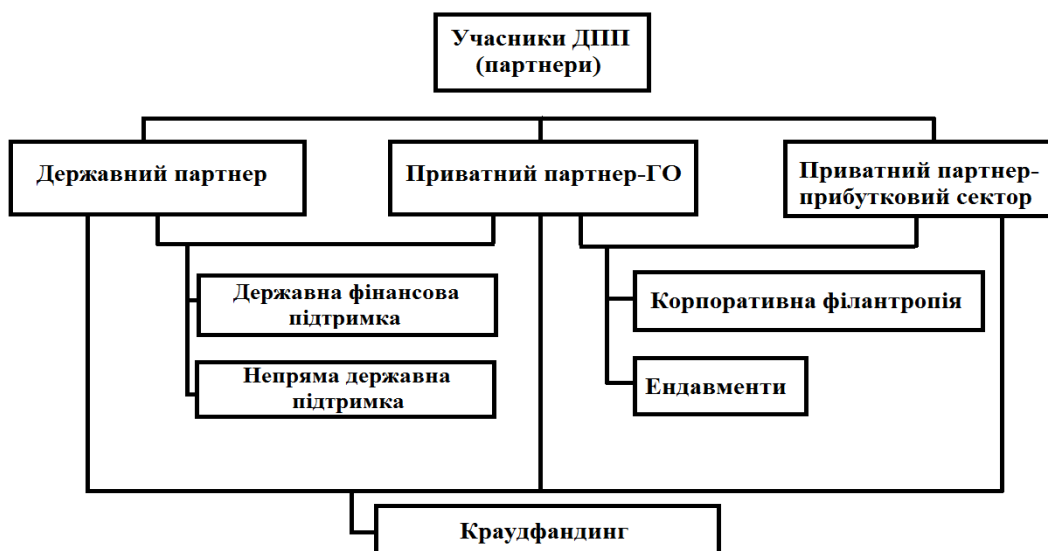

Рис. 4. Додаткові можливості із залучення фінансових ресурсів громадськими організаціями України залежно від виду державно-приватного партнерства*

*Джерело: авторська розробка

Водночас у процесі дослідження обґрунтовано необхідність впровадження в Україні такого інноваційного механізму залучення додаткових фінансових ресурсів громадськими організаціями як відсоткова філантропія, що передбачає можливість для платника податку на доходи фізичних осіб здійснювати трансфер частини сплаченого податку на користь громадських організацій. Використання зазначеного механізму приносить переваги як для держави та громадських організацій, так і для платників податку на доходи фізичних осіб та для громадянського суспільства загалом. Крім цього, запропоновано метод визначення вигоди (у грошовому еквіваленті), яку отримують громадські організації внаслідок його запровадження.

Так, при повному залученні громадян до благодійництва, вигоду, отриману від трансферу податку, можна розрахувати за наступною формулою:

$$P = \frac{T \cdot i}{100\%}, \text{ де:} \quad (1.)$$

P – вигода, отримана від трансферу податку (вартісний показник);

T – сума ПДФО, що планується до сплати в періоді, на який робиться прогноз;

i – відсоток податку, що переадресовується.

Проте досвід показує, що навіть у розвинених країнах світу, не кажучи вже про Україну, не можна розраховувати на стовідсоткове залучення громадськості в діяльність третього сектору. Тому на практиці більш придатною є формула (2), скоригована на коефіцієнт громадянської активності, в якості якого використано показник явки на останні президентські вибори.

$$P' = \frac{T \cdot i \cdot a \cdot w}{100\%}, \text{ де} \quad (2.)$$

P' – вигода, отримана від трансферу податку (вартісний показник);

a – частка усіх виборців, що з'явилися на останні президентські вибори;

w – частка працевлаштованих виборців у загальній кількості виборців, що з'явилися на останні президентські вибори.

За допомогою формул (1) та (2) розраховано вигоду громадських організацій, яку вони могли б отримати від трансферу податку в період 2011-2014 рр. у разі його законодавчого регламентування (табл. 3).

Таблиця 3

Ймовірнісна вигода, отримана від запровадження механізму відсоткової філантропії у 2011-2014 рр., тис. грн.*

Рік	Розмір ПДФО, належний до сплати	P	a	w	P'
2011	6 766 237,2	135 324,744	0,6915	0,541	50 625,19
2012	7 247 013,5	144 940,27	0,6915	0,541	54 222,37
2013	8 203 742,3	164 074,846	0,6915	0,541	61 380,65
2014	7 960 000,0	159 200,0	0,5267	0,541	45 363,196
Сума	30 176 993,0	603 539,86	-	-	211 591,406

*Джерело: складено і розраховано самостійно на основі авторської розробки

Обґрунтовано можливість використання існуючих напрацювань для запровадження відсоткової філантропії в Україні, а саме використання їх при підготовці Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки неприбуткових організацій». Прийняття цього Закону є першочерговим на шляху до легалізації механізму відсоткової філантропії в Україні.

Відзначено необхідність врахування змін, які здатні зробити цей механізм більш демократичним та економічно ефективним, а, отже, дає можливість залучити більші обсяги фінансування громадськими організаціями України. До таких змін належать: закріплення права здійснення трансферу податку за нерезидентами; здійснення трансферу податку на користь однієї або декількох громадських організацій на розсуд платника податку, що здійснює трансфер; право на отримання трансферу податку тими громадськими організаціями, що провадять діяльність на території України не менше одного року на момент заповнення декларацій платниками податку (за умови виконання всіх інших вимог); фіксація проведення трансферу податку з Державного бюджету України.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі запропоновано вирішення актуального наукового завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України з метою його максимізації та підвищення ефективності діяльності. Проведене дослідження дало змогу зробити такі висновки і пропозиції:

1. В умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів все більшого значення в економіках держав набувають громадські організації як інститути громадянського суспільства, котрі із зростанням запитів на свої послуги потребують все більших фінансових ресурсів. За таких обставин важливо збільшити надходження громадських організацій України з усіх можливих джерел, а отже, сформувати нову систему їх фінансового забезпечення. На підставі теоретичного узагальнення сутності поняття «громадська організація» та опрацювання наявних підходів щодо сутності фінансів громадських організацій, запропоновано авторське визначення як економічних відносин, пов'язаних з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів громадських організацій з метою забезпечення виконання ними статутних цілей та підвищення загальної якості соціального середовища. Запропонований підхід, на відміну від інших, розглядає фінанси громадських організацій через призму фінансових ресурсів, якими вони розпоряджаються задля реалізації покладених на них функцій. Виходячи з цього, а також з урахуванням змісту, функцій, завдань та особливостей діяльності громадських організацій, обґрунтовано, що фінанси громадських організацій є частиною фінансів суб'єктів господарювання та входять до складу фінансів добровільних громадських формувань.

2. За результатами дослідження та узагальнення теоретичних основ джерел фінансового забезпечення діяльності та розвитку громадських організацій сформульовано їх структурування, яке чітко розподіляє надходження громадських організацій залежно від джерел різного походження, мети, якою керуються донори та бенефіціари, тощо, що дає можливість значно розширити теоретико-методичну базу дослідження фінансового забезпечення діяльності громадських організацій.

3. Аналіз апробованих у світі моделей взаємодії державного та громадського секторів та рівнів інституціоналізації та незалежності громадських організацій, що функціонують в кожній з них, дав змогу зробити висновок, що Україна рухається в

напрямі формування континентальної моделі, якій притаманне обмежене державне фінансування, а сама держава виконує роль регулятора. У зв'язку з цим виникає нагальна необхідність перебудови системи фінансового забезпечення громадських організацій в напрямі диверсифікації та подолання її державно-дотаційної спрямованості.

4. Упродовж 2006-2014 рр. розвиток сектору громадських організацій України характеризувався різновекторністю зміни кількісних показників діяльності, в той час як тренди якісних залишалися незмінними або ж навіть погіршувалися. Така тенденція пов'язана перш за все з обмеженістю наявних фінансових ресурсів, яка змушує керівництво громадських організацій спочатку здійснювати поточні видатки, які є обов'язковими, і тільки потім розпоряджатися ресурсами, що залишилися, відповідно до статутних цілей та власного розсуду. При цьому впродовж усього періоду близько 10% всіх наявних ресурсів громадських організацій України залишилися невикористаними.

5. Доведено значну відповідність загальної структури та обсягів фінансового забезпечення громадських організацій загалом по Україні кращій міжнародній практиці, відповідно до якої громадські організації у своїй діяльності розпоряджаються ресурсами із значної кількості джерел, кожне з яких у структурі загальних надходжень складає більш як 10%. Одночасно виявлено прогалини чинного законодавства щодо подальшого нарощення та диверсифікації ресурсів громадських організацій, що не тільки робить деякі види фінансування недоступними для громадських організацій, але й унеможливорює залучення ресурсів з інших джерел та спричиняє необхідність приховувати окремі види надходжень.

6. Встановлено, що незважаючи на значну відповідність системи фінансового забезпечення діяльності громадських організацій загалом по Україні стандартам міжнародної практики, в регіональному розрізі існують значні дисбаланси. Зменшення диспропорцій, спричинених як об'єктивними, так і суб'єктивними причинами, можливе за умови затвердження та реалізації регіональних програм сприяння розвитку громадянського суспільства в межах Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства України, які повинні передбачати застосування індивідуального підходу до їх формування, а процес їх прийняття повинен ґрунтуватися на детальному аналізі умов функціонування громадських організацій в конкретному регіоні та результатах соціальних дослідженнях реальних потреб населення.

7. У процесі дослідження обґрунтовано підстави для проведення системної державної політики, спрямованої на зростання надходжень громадських організацій України з усіх джерел. Виявлено, що найбільшого ефекту можна досягти, керуючи такими факторами, як оплата праці найманих працівників, прибуток та змішаний дохід, кількість членів на обліку та кількість підприємств, установ та організацій, заснованих та створених об'єднаннями громадян, які мають значний вплив на обсяги надходжень з державного та місцевих бюджетів, від благодійної діяльності громадян та нерезидентів.

8. Обґрунтовано доцільність участі громадських організацій України в державно-приватному партнерстві в якості приватного партнера, що створює для них додаткові можливості залучення фінансових ресурсів і значно підвищує їх

фінансову незалежність та ефективність діяльності. Застосування зазначеного механізму за участі громадських організацій можливе при започаткуванні практики його використання на регіональному рівні, чого можна досягти, шляхом законодавчого закріплення такого виду співпраці між державою та громадськими організаціями у Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства України з подальшим розглядом і за необхідності затвердженням при прийнятті регіональних програм сприяння розвитку громадянського суспільства.

9. Визначено та обгрунтовано необхідність запровадження у вітчизняну практику інноваційного механізму відсоткової філантропії, який дасть можливість громадським організаціям отримати додаткові фінансові ресурси та створити ринкове середовище для їхнього функціонування. Запровадження зазначеного механізму вимагає проведення ряду законодавчих нововведень та змін. Перш за все прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки неприбуткових організацій», який повинен враховувати ряд важливих моментів, а саме: здійснення трансферу частини податку з доходів фізичних осіб нерезидентам; можливість трансферу податку на користь декількох громадських організацій; закріплення права на отримання трансферу податку за громадськими організаціями, що провадять діяльність на території України не менше 1 року на момент заповнення декларацій платниками податку; проведення трансферу податку з Державного бюджету України. Окрім цього, запровадження відсоткової філантропії передбачає створення розділу сайту Державної фіскальної служби України, який буде містити інформаційно-технологічне забезпечення здійснення трансферу частини сплаченого податку.

Отже, в результаті проведеного дослідження узагальнено теоретичні та методичні положення фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України, визначено особливості формування їх надходжень з різних джерел та виявлено регіональні особливості їх розподілу, розроблено практичні рекомендації щодо збільшення обсягів фінансування громадських організацій України з метою підвищення ефективності їх діяльності та зростання економічної доцільності громадянської активності в Україні.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Tkachuk I. Ja. Citizens participation in financing of activities and development of NGOs in Ukraine / I. Ja. Tkachuk // Actual Problems of Economics. – 2015. – №4 (166). – P. 325-331 (0,51 друк. арк.) [Журнал включено до міжнародних наукометричних баз даних SciVerse Scopus byElsevier; Index Copernicus, EBSCOhost; Ulrich's Periodicals Directory; EconLit; Cabell's Directories, ABI/Inform (by ProQuest)].

2. Ткачук І.Я. Регіональні особливості фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України / І.Я. Ткачук // Регіональна економіка. – 2015. – №2 (76). – С. 124-135 (0,93 друк. арк.) [Журнал включено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus].

3. Ткачук І.Я. Відсоткова філантропія як метод залучення додаткових фінансових ресурсів громадськими організаціями України / І.Я. Ткачук // Інноваційна економіка. – 2013. – № 2 (40). – С. 298-303 (0,53 друк. арк.) [Журнал включено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus].

4. Ткачук І.Я. Благодійність як джерело фінансового забезпечення діяльності та розвитку громадських організацій України / І.Я. Ткачук // Економіка та держава. – 2014. – № 11. – С. 108-112 (0,8 друк. арк.) [Журнал включено до міжнародної наукометричної бази даних Scientific Indexing Services].

5. Ткачук І.Я. Пряме державне фінансування громадських організацій в Україні / І.Я. Ткачук // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 6 (16). – С. 342-346 (0,44 друк. арк.) [Журнал включено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus].

6. Ткачук І.Я. Впровадження європейських принципів державного фінансування українськими громадськими організаціями / І.Я. Ткачук // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2014. – Вип. 2 : Том 19. – С. 219-222 (0,55 друк. арк.).

7. Ткачук І.Я. Взаємозалежність недовіри суспільства до громадських організацій та рівня їх фінансового забезпечення в Україні / І.Я. Ткачук // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – 2013. – №778. – С. 309-314 (0,44 друк. арк.).

8. Ткачук І.Я. Ендаменти в діяльності громадських організацій України / І.Я.Ткачук // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Економіка. – 2013. – Вип. 650-652. – С. 129-133 (0,5 друк. арк.).

9. Ткачук І.Я. Громадянське суспільство та економіка: взаємозв'язки та взаємозалежності / І. Я.Ткачук // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2013. – Вип. 1(6) : Том 2. – С. 305-309 (0,32 друк. арк.).

10. Швець Н.Р. Тенденції у фінансуванні діяльності апарату Президента України / Н.Р. Швець, І.Я. Ткачук // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія : Економіка. – 2012. – вип. 623-626. – С. 220-224 (0,4 друк. арк.). – *Особистий внесок автора (0,34 друк. арк.): здійснено аналіз тенденцій у фінансуванні діяльності апарату Президента України у період 2008-2011 рр.*

11. Швець Н.Р. Фінансове забезпечення діяльності центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом у 2008-2012 рр. / Н.Р. Швець, І.Я.Ткачук // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2012. – вип. IV (48). – С. 327-332 (0,43 друк. арк.). – *Особистий внесок автора (0,31 друк. арк.): проведено аналіз фінансового забезпечення діяльності центральних органів влади зі спеціальним статусом у 2008-2012 рр.*

Статті у закордонних наукових виданнях:

12. Tkachuk I. Ja. Peculiarities of interaction between the State and NGOs in Ukraine / I. Ja. Tkachuk // European Science Review. – 2014. – № 1. – P. 230-234 (0,3 друк. арк.) [Журнал включено до міжнародних наукометричних баз даних EBSCOhost, WorldCat, OpenAIRE].

13. Ткачук И.Я. Сущность финансов общественных организаций и их место в финансовой системе Украины / И.Я. Ткачук // Общество: политика, экономика, право. – 2014. – Вып. 1. – С. 138-141(0,28 друк. арк.) [Журнал включено до міжнародних наукометричних баз даних Index Copernicus, UlrichsWeb, EBSCOhost, Citefactor, InfoBase Index].

14. Швець Н.Р. Украинский опыт социального партнерства между государством и общественными организациями / Н.Р. Швець, И.Я. Ткачук // Теория и практика общественного развития. – 2013. – № 12/2. – С. 141-144 (0,31 друк. арк.). –

Особистий внесок автора (0,21 друк. арк.): визначено особливості соціального партнерства між державним, приватним та громадським секторами [Журнал включено до міжнародних наукометричних баз даних Index Copernicus, UlrichsWeb, EBSCOhost, DOAJ].

Матеріали доповідей на науково-практичних конференціях:

1. Ткачук І.Я. Особливості участі громадських організацій у державно-приватному партнерстві в Україні / І.Я.Ткачук // Актуальні проблеми функціонування господарської системи України: Матеріали XXII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених, 15-16 травня 2015 р. – Львів, 2015. – С.198-200 (0,27 друк. арк.).

2. Ткачук І.Я. Членські внески у структурі доходів громадських організацій України / І.Я.Ткачук // Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України: зб. матер. наук.-практ. конференції, 31-31 жовтня 2014 р. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – С. 247-250 (0,21 друк. арк.).

3. Ткачук І.Я. Особливості формування фінансової бази громадських організацій в постмайданівський період / І.Я. Ткачук // Детермінанти сучасного розвитку соціально-економічних систем в умовах глобальної нестабільності : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених (ICYESS 2014). Ч.1. – Чернівці: ЧНУ, 2014. – С. 169-172 (0,25 друк. арк.).

4. Ткачук І.Я. Громадські організації – посередники між владою та населенням / І. Я. Ткачук // Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 10 квітня 2014 року. – Полтава : ПолтНТУ, 2014. – С.123-125 (0,09 друк. арк.).

5. Tkachuk I. Nonresidential benefactors role in the process of civil society formation in Ukraine / I. Tkachuk // International Conference “CIS: history, today, prospects”. Conference Proceedings. Scope Academic House, December 30, 2013, Sheffield, UK. pp. 16-18 (0,16 друк. арк.).

6. Ткачук І.Я. Проблеми функціонування громадських організацій в Україні / І.Я.Ткачук // Вивчення та впровадження в Україні іноземного досвіду удосконалення діяльності органів влади : Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 27 листопада 2013р. – Ч. II. – Полтава : ПолтНТУ, 2013. – С. 223-226 (0,19 друк. арк.).

7. Ткачук І.Я. Участь населення у вирішенні соціально-економічних проблем / І.Я.Ткачук // Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] / МАУП. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – Вип. 12: Матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф. «Становлення і розвиток української державності: історія, сучасність, зарубіжний досвід», 6 листоп. 2014 р. / ред. кол.: А.М. Подоляка (голова) [та ін.]. – 2014. – С. 276-278 (0,16 друк. арк.).

8. Ткачук І.Я. Джерела фінансування діяльності громадських організацій України / І.Я. Ткачук // Фінансування інноваційного розвитку України: стан, проблеми та перспективи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: КНЕУ, 2013. – С. 418-421 (0,13 друк. арк.).

9. Ткачук І.Я. Соціальне партнерство між державою та громадськими організаціями України / І.Я. Ткачук // Управління персоналом у системі менеджменту організацій: тенденції та перспективи розвитку: матеріали I

Всеукраїнської науково-практичної конференції, 10-12 жовтня 2013 року, Львів-Славське / Національний університет «Львівська політехніка», Інститут економіки і менеджменту, кафедра менеджменту персоналу та адміністрування – Львів: Бест Друк, 2013. – С. 170-173 (0,18 друк. арк.).

10. Ткачук І.Я. Фінансування громадських організацій як елемент фінансової безпеки України / І.Я. Ткачук // Фінансова безпека України: проблеми та пріоритети забезпечення : зб. наук. праць за матер. наук.-практ. конф. 16-18 травня 2013 / ПВНЗ «ГАЛИЦЬКА АКАДЕМІЯ». – Івано-Франківськ, 2013. – С. 189-193 (0,16 друк. арк.).

11. Ткачук І.Я. Проблеми використання ендавментів у діяльності громадських організацій України / І.Я. Ткачук // Ринкова природа інституційних трансформацій сучасних економічних систем: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених (ICYESS 2013). – С. 217-219 (0,2 друк. арк.).

12. Ткачук І.Я. Громадянське суспільство та економіка / І.Я.Ткачук // Економіка і управління: виклики та перспективи : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 4-5 лютого 2013 р., Дніпропетровськ : Герда, 2013. – С. 77-79 (0,15 друк. арк.).

13. Ткачук І.Я. Механізм реалізації методу відсоткової філантропії в Україні / І.Я.Ткачук // Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання як чинник сталого розвитку ринкової економіки: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (1 лютого 2013 р.) . – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – С. 348-351 (0,22 друк. арк.).

14. Ткачук І.Я. Нетрадиційні методи залучення фінансових ресурсів громадськими організаціями України / І.Я.Ткачук // Соціум. Наука. Культура : Матеріали Дев'ятої Міжнародної науково-практичної конференції, 24-26 січня 2012 року. – Київ, 2013. – С. 45-47 (0,18 друк. арк.).

15. Ткачук І.Я. Фінансова підтримка діяльності громадських організацій України з Державного бюджету у 2008-2012 рр. / І.Я.Ткачук // Інноваційний розвиток економіки: проблеми та перспективи. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 7-8 грудня 2012 р.): У 4-х частинах – Київ: ГО «Київський економічний науковий центр», 2012. - Ч.1. – С. 86-89 (0,18 друк. арк.).

16. Кобеля І.Я. Фінансування діяльності апарату Президента України у 2008-2011 рр./ І.Я. Кобеля // Сучасна наука XXI століття : Матеріали Восьмої Міжнародної науково-практичної інтренет-конференції, 14-16 червня 2012 року. – Київ, 2012. – С. 18-21 (0,2 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Ткачук І.Я. Фінансове забезпечення діяльності громадських організацій України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Міністерство освіти і науки України. – Львів, 2016.

Досліджено теоретико-методичні та практичні засади фінансового забезпечення діяльності громадських організацій в Україні з метою підвищення ефективності їх діяльності.

Визначено місце фінансів громадських організацій у фінансовій системі держави; запропоновано класифікацію джерел фінансового забезпечення громадських організацій, яка найбільш повно задовольняє наукові та практичні потреби; досліджено характер взаємин між державним та громадським секторами в контексті формування системи фінансування діяльності громадських організацій України.

Проведено оцінку розвитку громадських організацій України; здійснено аналіз їх фінансового забезпечення відповідно до стандартів міжнародної практики; виявлено регіональні диспропорції у фінансуванні діяльності громадських організацій України та запропоновано способи їх усунення.

Науково обґрунтовано пріоритетні вектори підвищення надходжень до бюджетів громадських організацій України з усіх джерел, а саме: управління основними факторами, що мають вплив на ці надходження, участь в державно-приватному партнерстві в якості приватного партнера та запровадження відсоткової філантропії як інноваційного механізму фінансового забезпечення діяльності громадських організацій України.

Ключові слова: громадські організації, фінансове забезпечення, фінанси громадських організацій, відсоткова філантропія, державно-приватне партнерство, ендавменти, корпоративна філантропія.

АННОТАЦІЯ

Ткачук И.Я. Финансовое обеспечение деятельности общественных организаций Украины. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 - деньги, финансы и кредит. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Министерство образования и науки Украины. - Львов, 2016.

Исследованы теоретико-методические и практические основы финансового обеспечения деятельности общественных организаций в Украине с целью повышения эффективности их деятельности.

Определено место финансов общественных организаций в финансовой системе государства; предложена классификация источников финансового обеспечения общественных организаций, которая наиболее полно удовлетворяет научные и практические потребности; исследован характер взаимоотношений между государственным и общественным секторами в контексте формирования системы финансирования деятельности общественных организаций Украины.

Проведена оценка развития общественных организаций Украины; осуществлен анализ их финансового обеспечения в соответствии со стандартами международной практики; выявлены региональные диспропорции в финансировании деятельности общественных организаций и предложены направления их устранения.

Научно обоснованы приоритетные векторы, следование которым позволит существенно повысить поступления в бюджеты общественных организаций Украины из всех источников, а именно: управление основными факторами, влияющими на эти поступления, участие в государственно-частном партнерстве в

качестве частного партнера и внедрение процентной филантропии как инновационного механизма финансового обеспечения деятельности общественных организаций Украины.

Ключевые слова. Общественные организации, финансовое обеспечение, финансы общественных организаций, процентная филантропия, государственно-частное партнерство, эндавмент, корпоративная филантропия.

SUMMARY

Tkachuk I. Financial support of Ukrainian non-governmental organizations activity. – Manuscript.

Thesis for the degree of the Candidate of Economic Sciences, Specialty code and name: 08.00.08 – Money, finance and credit. – Ivan Franko National University of Lviv, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Lviv, 2016.

Theoretical, methodological and practical bases of financial support of NGOs in Ukraine in order to improve their performance were studied.

The essence of NGO finances have been defined. The place of NGO finances in the financial system of the state was substantiated. It is determined that NGO finances lie in the domain of finances of economic agents and also of the public finances of non-governmental associations.

An approach to structuring the sources of NGOs funding that clearly allocates revenues of NGOs depending on different sources of origin, motivation of the donors and beneficiaries, etc. was suggested. This approach meets the scientific and practical needs to the fullest extent.

The nature of the relationship between the state and public sectors in the context of the system of financing of Ukrainian NGOs was investigated. The analysis of the characteristics of the world's models of cooperation between state and public sectors and levels institutionalization and independence of NGOs operating in each of them was carried out. It is determined that Ukraine is moving towards the Continental model, where public funding is limited, and the government acts as a regulator.

An assessment of the development of Ukrainian NGOs has been carried out. It is proven that Ukrainian NGOs at this stage are engages more in self-development deal than in the fulfillment of their statutory tasks. The analysis of revenues of Ukrainian NGOs from various sources under existing standards and practices in economically developed countries in the world is carried out. It is revealed that, despite the low level of financial support of Ukrainian NGOs, the structure of funding and direction of their changes correspond to the leading practice around the world. However, we have revealed regional disparities in the formation of revenues of Ukrainian NGOs that are both natural and artificial. We have substantiated the usage of the Regional programs to promote Civil Society Development Programme in Ukraine as sources of reducing these disparities.

It is determined the priority mechanisms, the use of which will significantly increase revenues to budgets of NGOs of Ukraine from all sources. We have mathematically defined the dependence of financial provision of NGOs of Ukraine to the changes in key factors determining their activity. We have substantiated the possibility to control these factors with the aim of increasing the financial potential of Ukrainian NGOs. It came to light that the greatest effect can be achieved by controlling such factors as "remuneration

of employees", "profit and mixed income", "number of registered members " and "number of enterprises, institutions and organizations founded and created by associations of citizens" which have significant influence on the revenue from the State Budget of Ukraine, philanthropy and charity of residents and non-residents.

We have substantiated the possibility and expediency of participation of Ukrainian NGOs in public-private partnership as a private partner that will not only significantly improve the quality of implementation of projects of public-private partnerships, but also increase revenues of NGOs.

Based on the analysis of foreign experience and characteristics of financial support of NGOs of Ukraine we have proved the necessity and the implementation mechanism method of percentage philanthropy as an innovative financing method of national NGOs at the legislative level. We have developed the mechanism of calculating the benefit costs received by NGOs of Ukraine in case of introduction of interest legislation. We have provided practical advice on informational and technological support of this mechanism.

Keywords: NGOs, funding, NGO finances, interest philanthropy, public-private partnerships, endowments, corporate philanthropy.